

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Siunčiama per TAIS

2019-09-   Nr. 2R-   (3.2.E)
į 2019-09-12   Nr. 1D-4538

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LYDINČIŲJŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) pagal kompetenciją išnagrinėjusi pateiktą derinti Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo Nr. IX-1183 projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreipiame dėmesį, kad 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendras duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – Reglamentas) 10 straipsnyje yra nustatyta, kad „[a]smens duomenys apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas arba susijusias saugumo priemonės remiantis 6 straipsnio 1 dalimi tvarkomi tik *prižiūrint valdžios institucijai* arba kai *duomenų tvarkymas leidžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise*, kurioje nustatytos tinkamos duomenų subjektų teisių ir laisvių apsaugos priemonės“. Pastebėtina, kad tai galioja bet kokios formos informacijai apie fizinio asmens turimą teistumą ar jo neturėjimą, t. y. įskaitant atvejus, kai šią informaciją patvirtinantis dokumentas nėra renkamas, tačiau prašoma duomenų subjekto tik patvirtinti tai žodžiu, deklaruoti raštu ar kt. Nors Reglamentas informacijos apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas nepriskiria specialiųjų kategorijų duomenims, tačiau šių asmens duomenų tvarkymo taisyklės yra išskirtos atskirame straipsnyje, tokiu būdu parodant ypatingą dėmesį šių asmens duomenų apsaugai.

Įstatymo Nr. IX-1183 projekto 18 straipsnio 3 dalies 2 punkte nustatyta, kad asmuo, pretenduojantis į tarnybą vadovybės apsaugos tarnyboje, negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu buvo pripažintas dėl tyčinio nusikaltimo padarymo (su papildomomis sąlygomis), tačiau Įstatymo Nr. IX-1183 projekte ar aiškinamajame rašte (lydraštyje) nėra pateikta argumentų, pagrindžiančių asmens duomenų apie visus tyčinius nusikaltimus tvarkymo tikslingumą. Atsižvelgiant į Reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkte įtvirtintą duomenų kiekio mažinimo principą, įtvirtinantį pareigą rinkti tik adekvačius, tinkamus ir tik tokius asmens duomenis, kurių reikia siekiant tikslo, dėl kurių jie tvarkomi. Siūlytina įvertinti, ar būtina tvarkyti duomenis apie *visus* tyčinius nusikaltimus.

2. Įstatymo Nr. IX-1183 projekto 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „[a]smuo, pretenduojantis į pareigūnų pareigas Vadovybės apsaugos tarnyboje, privalo pateikti <...> rašytinį sutikimą dėl informacijos apie jį tikrinimo“. Atkreipiame dėmesį į tai, kad duomenų subjekto sutikimas (Reglamento 6 straipsnio 1 dalies a punktas, 9 straipsnio 2 dalies a punktas) nėra vienintelė duomenų tvarkymo sąlyga ir *ne visais atvejais sutikimas yra tinkama teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga*, pavyzdžiui, vadovaujantis 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu (toliau – Darbo grupė), 2011 m. liepos 13 d. priimta

nuomone 15/2011 dėl sutikimo sąvokos¹ (toliau – Nuomonė dėl sutikimo), kurioje nurodoma, kad, jeigu atsiėmus sutikimą, duomenys ir toliau tvarkomi remiantis kitu teisiniu pagrindu, gali kilti abejonių dėl sutikimo, kaip pirminio teisinio pagrindo, naudojimo. *Jeigu duomenis iš pradžių būtų buvę galima tvarkyti naudojantis tuo kitu pagrindu, asmens prašymas sutikti, kad duomenys būtų tvarkomi, gali būti laikomas klaidinančiu ir nesąžiningu.* Taip pat informuojame, sutikimas neturėtų būti laikomas duotas laisva valia, jei duomenų subjektas faktiškai neturi laisvo pasirinkimo ar negali atsisakyti sutikti arba sutikimo atšaukti, nepatirdamas žalos.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Reglamento preambulės 32 punktas nustato, kad sutikimas turėtų būti duodamas aiškiu aktu patvirtinant, kad *yra suteiktas laisva valia*, konkretus, informacija pagrįstas ir vienareikšmis nurodymas, kad duomenų subjektas sutinka, kad būtų tvarkomi su juo susiję asmens duomenys. Be to, Reglamento preambulės 43 punktas pabrėžia, kad siekiant užtikrinti, kad sutikimas būtų duotas laisva valia, *sutikimas neturėtų būti laikomas pagrįstu asmens duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu konkrečiu atveju, kai yra aiškus duomenų subjekto ir duomenų valdytojo padėties disbalansas*, ypač kai duomenų valdytojas yra valdžios institucija ir dėl to nėra tikėtina, kad sutikimas, atsižvelgiant į visas to konkretaus atvejo aplinkybes, buvo duotas laisva valia. Pabrėžtina, kad Nuomonėje dėl sutikimo nustatyta, kad „*galios disbalansas* atsiranda ir su *darbo santykiais* susijusiame kontekste. Dėl darbdavio ir darbuotojo santykiams būdingos priklausomybės nėra tikėtina, kad duomenų subjektas galėtų neduoti savo darbdaviui sutikimo, kad būtų tvarkomi jo duomenys, be baimės ar realios rizikos patirti neigiamą poveikį dėl savo nesutikimo. Nėra tikėtina, kad darbuotojas galėtų laisva valia atsakyti į savo darbdavio prašymą duoti sutikimą <...>, neįsudamas jokio spaudimo su tuo sutikti“. Kitaip tariant, esant duomenų subjekto ir duomenų valdytojo padėties disbalansui, duomenų valdytojas neturėtų duomenų subjekto asmens duomenų tvarkymui taikyti Reglamento 6 straipsnio 1 dalies a punkto. Daugeliu atveju darbuotojų duomenų tvarkymui turėtų būti pasirenkama kitas teisinis pagrindas.

Pastebėtina, kad asmens *duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygos pasirinkimas iš esmės priklauso nuo duomenų tvarkymo tikslo*, t. y. dėl kokios konkrečiai priežasties yra reikalinga atlikti tam tikrą duomenų tvarkymo operaciją, pavyzdžiui, jei konkrečią pareigą duomenų valdytojui nustato *teisės aktai* ir siekiant įvykdyti tokią pareigą yra būtina tvarkyti konkrečius asmens duomenis, tuomet tokių duomenų rinkimas ir tolimesnis tvarkymas būtų vykdomas Reglamento 6 straipsnio 1 dalies c punkto pagrindu.

Taigi siūlome įvertinti Įstatymo Nr. IX-1183 projekto 20 straipsnio 3 dalį šiuo aspektu, t. y. ar toks tikrinimas yra privalomas ir, jei taip, siūlytina tikslinti minėtą nuostatą, o taip pat užtikrinti, kad iš asmens nebūtų prašoma pateikti sutikimą, kuris galėtų būti vertinamas kaip nepagrįstas asmens klaidinimas.

3. Manytina, kad Įstatymo Nr. IX-1183 projekto 24 straipsnio 1 dalis dubliuoja šio projekto 13 straipsnio 4 punktą, todėl laikytina pertekline. Siūlytina Įstatymo Nr. IX-1183 projekto 24 straipsnio 1 dalies atsisakyti.

Inspekcija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi pateiktus derinti Lietuvos Respublikos įstatymo Nr. I-1706 „Dėl Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir oficialių svečių apsaugos departamento nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 514, 589 ir 597 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1012 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos ginkluotos gynybos ir pasipriešinimo agresijai įstatymo Nr. VIII-1856 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 2 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo Nr. I-1593 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos krašto

¹ https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623051

apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 3, 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo Nr. IX-938 22 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio 7, 12, 19 skyrių pakeitimo ir įstatymo priedėlio papildymo 22¹ skyriumi įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 1, 3, 6, 7, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos poligrafo naudojimo įstatymo Nr. VIII-1906 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos prezidento įstatymo Nr. I-56 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo Nr. IX-1315 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 7 straipsnio, IX skyriaus pavadinimo, IX skyriaus pirmojo skirsnio, 142 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo Nr. I-130 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 30 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 4, 16, 17 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą, pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų neturi.

Informuojame, kad atsižvelgiant į pateiktų teisės aktų kiekį, buvo nagrinėjami tik projektuose nurodyti pakeitimai, iš esmės nevertinant, ar keičiamuose teisės aktuose reikalingi ir kiti su asmens duomenų apsaugos reikalavimais susiję pakeitimai.

Direktoriaus pavaduotoja

Danguolė Morkūnienė

D. Bernackienė, tel. (8 5) 219 7274, dainora.bernackiene@ada.lt
M. Valčiukė, tel. (8 5) 231 2476, margarita.valciuke@ada.lt